

CZU: 371.3:811.1/2'25

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.3967110>

TRADUCEREA – INSTRUMENT OPTIM DE TRANSFERARE A CONȚINUTULUI DE IDEI ÎN COMUNICAREA INTERCULTURALĂ

Oxana GOLUBOVSKI

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

De secole, sarcinile de traducere au constituit cea mai mare parte a tuturor exercițiilor pentru învățarea unei limbi străine, dar disciplina *Traducere* este una destul de tânără. În articol este abordată problema privind precizarea conceptului de traducere și utilizarea acestuia la orele de limba străină. Scopul acestui articol este de a atrage atenția asupra rolului traducerii în predarea limbilor străine și în învățarea limbilor străine. Lucrarea de față investighează efectele unor tehnici și metode asupra dezvoltării unor abilități în traducere, precum și importanța dezvoltării competenței de traducere la orele de LS, întrucât instruirea în traducere a primit puțină atenție.

Cuvinte-cheie: *limbă străină (LS), competențe de traducere (CT), transfer, transpunere, text sursă (TS), text țintă (TȚ), limbă sursă (LS), limbă țintă (LT).*

TRANSLATION: AN OPTIMAL TOOL FOR IMPROVING INTERCULTURAL COMMUNICATION

For centuries, translation tasks have been the main part of all exercises used in teaching and learning a foreign language, but the discipline of *Translation* is quite young. The article addresses the issue of defining the concept of translation and its use in ESL classes. The purpose of this article is to draw attention to the role of translation in language teaching and language learning. This paper investigates the role of techniques and methods dedicated to the development of translation skills, as well as the importance of developing translation competences in ESL classes, as translation training has received little attention.

Keywords: *foreign language (FL), translation competences (TC), source language (SL), target language (TL), transfer, transposition, source text (ST), target text (TT).*

Introducere

Încă la mijlocul secolului al XIX-lea, una dintre cele mai populare metode de predare a limbilor străine a fost cea gramatico-translațională. Sarcinile de traducere au constituit cea mai mare parte a tuturor exercițiilor pentru învățarea unei limbi străine. Cu toate acestea, până la sfârșitul secolului al XIX-lea au apărut schimbări în metodele de predare, a început căutarea de noi metode, datorită dezvoltării unor discipline înrudite care au influențat metodologia predării limbilor străine în întregime [1, p.19]. S-au dus discuții aprinse cu privire la fezabilitatea utilizării traducerii în predarea limbilor străine: dacă unii metodiști susțineau o respingere completă a traducerii, alții susțineau traducerea ca activitate principală pentru cunoașterea unei limbi străine [2, p.13]. Deci, preocuparea noastră constă în formarea studentului-traducător, considerând activitatea de traducere ca una primordială și de bază în însușirea unei limbi străine, în special a limbii engleze.

Traducerea reprezintă activitatea ce constă în înțelegerea semnificației unui text, pentru a-l transpune într-o altă limbă, păstrând înțelesul textului/limbii sursă. Termenul „traducere”, la rândul său, poate fi definit în dependență de criteriile și principiile puse la baza conceptualizării lui. Traducerea este un termen cu un volum semantic extins, care poate fi interpretat prin cinci semnificații: a) traducerea ca proces – ca activitate; b) traducerea ca rezultat final – ca produs; c) traducerea ca mijloc de comunicare; d) traducerea ca interpretare; e) traducerea ca redare a mesajului, textului [3, p.23]. Diversi cercetători recomandă un amalgam de factori care trebuie luați în considerare la efectuarea unei traducerii reușite.

Traducerea – „o punte de trecere” între două culturi

Așadar, putem interpreta traducerea ca un caz particular de convergență lingvistică în scopul medierii interlingvistice, care permite transmiterea informației în diferite limbi, între interlocutori cu pregătire și educație culturală diferită.

Potrivit lui W.Benjamin [4, p.38], secolul XX a fost supranumit „secolul reproducerii” sau „secolul traducerii”, însă, după cum menționează P.Newmark, dezbaterea constantă privind întrebarea dacă traducerea este o artă sau o știință are o istorie veche. Unii cercetători consideră că traducerea reprezintă un tip de gândire creativă; prin urmare, ea este subiectivă și nu poate fi sistematizată de legi. Disciplinele traducerii și interpretării limbilor au scopul să facă posibilă comunicarea între vorbitorii de diferite limbi [5, p.28]. Cer-

cetătorii susțin că traducerea poate fi percepută ca un proces care permite transferul sensului dintr-o limbă în alta și mai puțin transferul semnificației lingvistice a fiecărui cuvânt. Aceeași idee nu poate fi exprimată în diferite limbi cu aceleași componente semantice sau lexicale. Prin urmare, o simplă transpunere dintr-o limbă în alta nu poate fi întotdeauna bună în traducere sau interpretare. În mod firesc, două cuvinte în oricare două limbi nu pot fi absolut identice ca semnificație. Iar în ceea ce privește textul ca un tot coerent, este practic imposibil transferul întregului mesaj al textului original în textul tradus. Respectiv, echivalarea în traducere poate fi percepută doar ca un fel de similaritate sau aproximare, dar o sarcină și mai complicată o constituie dezvoltarea competențelor de traducere la studenți. Dificultatea abordărilor de traducere privind metodele, tehnicile și procedurile de predare a traducerii, educarea unui traducător și dezvoltarea competențelor lui este o sarcină diferită de cea a predării unei limbi străine [6, p.89].

Traducerea poate fi considerată atât știință, cât și artă sau măiestrie și aici trebuie să menționăm că o traducere bună trebuie să aibă același rol în LȚ precum îl are originalul în LS.

Cercetătorul K.Ali vede fenomenul de traducere ca un produs legitim al fenomenului limbii; din momentul în care oamenii inițial s-au răspândit pe pământ, limbile lor erau diferite și au avut nevoie de un mijloc de comunicare prin care s-ar fi înțeles. K.Ali definește traducerea ca fiind „reproducere într-un text în LȚ a unui mesaj conținut într-un text în LS”. El vede procesul de traducere ca un proces mental în cazul în care un traducător „analizează structurile LS în elemente de esență înainte de a putea diseca înțelesul intenționat al exprimării lingvistice”. În traducere, bogăția vocabularului, profunzimea culturii și viziunii unui traducător ar putea face cu siguranță efecte foarte vizibile asupra muncii sale. Un alt traducător ar putea produce o versiune acceptabilă în mod rezonabil a aceluiași text, dar, pe de altă parte, el ar putea reflecta destul de diferit de cel ulterior cultura, emotivitatea și temperamentul [7, p.33].

Cercetătorul И.А. Зимняя definește traducerea ca o activitate de discurs complexă. Traducerea, în toate formele și, în special, forma traducerii scrise a interpretării consecutive și a traducerii simultane, este „un tip complex, specific, secundar de activitate de vorbire, precum și celelalte tipuri de activitate de vorbire: ascultare, vorbire, citire, scriere, gândire”. Ca rezultat, analiza acestui proces se realizează în lucrare pe trei dimensiuni principale. În primul rând, pe baza dovezilor – că traducerea este o activitate care, la rândul său, ne va permite să analizăm traducerea din punctul de vedere al conținutului psihologic al activității, în general. În al doilea rând, de-a lungul liniei de argumentare a faptului că este vorbire, și nu activitate mentală. Și, în al treilea rând, în ceea ce privește analiza complexității, specificității și caracterului secundar al acestui tip de activitate de vorbire în comparație cu alte tipuri [8, p.28-29].

Traducerea este definită ca procesul sau rezultatul transferului oricărui text (scris sau oral) cu ajutorul unei alte limbi. Diferența, în sine, dintre traducere și repovestire, constă în prezentarea sumară/succintă sau așa-numita traducere „liberă”, în acuratețea și caracterul complet al transferului de sens din limba-sursă în limba-țintă.

Dintr-o perspectivă diferită, M.Baker se concentrează pe distingerea dintre diferitele tipuri de traducere, astfel distingând opt tipuri de traducere: *traducere cuvânt cu cuvânt, traducere literală, traducere fidelă, traducere semantică, traducere de adaptare, traducere liberă, traducere idiomatice și traducere de comunicare*. El pledează pentru ultimul tip, cel care transmite sensul din context, redându-l în întregime prin forma și structura aproape originalului și care este ușor de înțeles de către cititorii limbii țintă [9].

Rolul traducerii în procesul educațional

Traducerea poate fi văzută din două puncte de vedere diferite, și anume: ca mijloc de învățare a limbii și ca o competență. Traducerea, ca mijloc de predare și control a LS are loc atunci când înțelegerea unui text, a oricărui material lingvistic prezentat studenților, se bazează pe tehnica de traducere, care constă în găsirea de echivalente lexicale și gramaticale în limba lor maternă, urmată de numeroase exerciții de aceeași direcție, adică laterală, a metodei de traducere gramaticală.

Traducerea poate fi folosită ca o abilitate, iar necesitatea dezvoltării sale pentru un anumit contingent de studenți care studiază o LS trebuie să fie justificată la planificarea cursului, pe baza unei analize a nevoilor studenților. Р.ИИ. Абдулахитов afirmă că „traducerea ca mijloc de învățare sau ca o abilitate este folosită în cadrul sistemului de învățare comunicativ al LS, este încălcată însăși esența abordării comunicative, care constă în organizarea sistemică a actelor comunicative direct în limba țintă”. Totuși, credem că utilizarea traducerii în predarea LS contribuie la crearea condițiilor optime de comunicare, la semantizarea vocabularului terminologic, accelerează introducerea ei și eliberează timp pentru realizarea orientării comunicative a învățării LS [10, p.18].

În timpul prevalenței metodei gramatico-translaționale de învățare a LS (a existat din secolul XVIII până la începutul secolului XX, obiectivul principal fiind de a stăpâni limba prin studierea gramaticii și traducerea

textelor dintr-o limbă străină în limba maternă), traducerea a fost considerată, de fapt, principalul tip de activitate de vorbire educațională. Apoi, odată cu apariția și răspândirea metodei comunicative (care a avut loc în anii '60 și '70 în Marea Britanie, scopul principal fiind acela de a învăța o persoană să comunice), scopul de predare a LS prin utilizarea traducerii a scăzut din ce în ce mai mult. Procesul de utilizare a traducerii la ora de LS la discipline ce formează viitori traducători este de neevitat [10].

Atunci când se folosește traducerea în procesul educațional pentru disciplina „Limbă străină”, П.Г. Чеботарев dă interpretarea termenului „traducere” ca fiind procesul care asigură transferul informațiilor exprimate într-o limbă prin intermediul unei alte limbi. În acest caz, vom folosi expresia „procesul de traducere” [11, p.17].

În al doilea sens, cuvântul „traducere” înseamnă informații care sunt reproduse într-o altă limbă. În acest caz, traducerea este înțeleasă ca „informații” sau „conținut”.

În al treilea sens, traducerea este o anumită artă de vorbire sau o parte din ea, reproducând informațiile originale. În astfel de cazuri, vom folosi expresia „traducere” cu cuvinte care denotă o astfel de artă de vorbire, de exemplu: „textul traducerii”, „traducere a unei propoziții”.

Al patrulea înțeles este un subiect academic care asigură stăpânirea procesului de traducere și este înțeles literal ca „traducere ca disciplină de studiu”.

A cincea valoare este traducerea ca sarcină de învățare. În astfel de cazuri poate fi utilizată expresia „sarcini de traducere” sau „itemi de traducere”.

În al șaselea sens, cuvântul „traducere” deseori denotă totalitatea acelor activități care sunt efectuate de un traducător profesionist. Aici vom vorbi despre „activitatea profesională” sau „activitatea unui traducător” [Ibidem, p.21].

În continuare П.Г. Чеботарев prezintă tipuri de traduceri educaționale care pot fi utilizate în predarea LS [11, p.37]: traducerea dintr-o limbă maternă într-o limbă străină și invers; traducerea completă, prin sumar, sau cu comentarii; în funcție de tipul de activitate de vorbire: oral, scris sau mixt; în funcție de genul textului: științific, tehnic, comercial, juridic, artistic.

Rolul principal care se realizează prin traducere este acela de a oferi o înțelegere a textului sau a semantismului acestuia, adică cunoașterea de către student a sensului unui cuvânt, al unei expresii, a formei gramaticale a unui cuvânt etc. în LS. Dacă un student identifică o unitate lexicală, care nu se regăsește în dicționarul său acumulat (cunoștințe ale vocabularului memorat), atunci el este obligat să consulte un dicționar din sistemul de traducere asistată de calculator. Deci, înseamnă că studentul folosește instrumente profesionale precum traducerea unor texte de specialitate asistată de calculator prin sisteme/programe utile de traducere, memorii și mașini de traducere (în special Abby Fine Reader, SDL Trados, WinAlign) [12]. P.Newmark menționează diferența dintre metodele de traducere și procedeele de traducere. În concepția acestuia, „în timp ce metodele de traducere se referă la întregul text, procedeele de traducere sunt aplicate pentru propoziții și unități mai mici ale limbii” [5, p.81]. Cercetătorul identifică următoarele metode de traducere, pe care le expunem în Tabelul ce urmează.

Tabel

Metode de traducere

Metode de traducere	Specificul metodei de traducere
traducerea mot-à-mot	ordinea cuvintelor în LS este păstrată, iar cuvintele sunt traduse separat, cu sensul cel mai obișnuit;
traducere literală	construcția gramaticală a LS este convertită la cel mai apropiat echivalent din LȚ, dar cuvintele lexicele sunt iarăși traduse separat, în afara contextului;
traducere loială	se încearcă producerea exactă a semnificației contextuale a originalului în cadrul limitelor structurii gramaticale a LȚ;
traducere semantică	diferă de „traducerea loială” doar în măsura în care ia mai mult în considerare valoarea estetică a textului în LS;
adaptare	cea mai liberă formă a traducerii, în principal aplicată pentru piese și în poezie; teme, eroii, narativul sunt păstrate de obicei, cultura LS este convertită la cultura LȚ și textul este rescris;
traducere liberă	produce textul LȚ fără stilul, forma sau conținutul celui original;
traducere idiomatică	reproduce „mesajul” original, dar tinde să distorsioneze nuanțele sensului prin acordarea preferinței colocvialismelor și idiomelor, acolo unde acestea nu există în original;
traducere comunicativă	încearcă să transmită sensul contextual cât mai aproape de original, astfel încât atât conținutul, cât și limbajul să fie ușor acceptate și înțelese de cititor.

În funcție de finalitatea textului, se va folosi una dintre metodele de traducere amintite mai sus. Unele sunt mai simple, dar rezultatele oferite sunt slabe, în timp ce altele necesită o muncă mai specializată, rezultatul acestora fiind însă mult mai superior.

Formarea profesională a specialiștilor în domeniul traducerii

Traducătorii trebuie să citească excelent în limba sursă, să înțeleagă și să memoreze ideile expuse în limba sursă (de exemplu, în engleză), pentru ca ulterior să le redea cu acuratețe, complet și fără omiteri, astfel transmițând eficient și fără distorsiuni într-o altă limbă țintă textul original (spre exemplu, în română ca limbă nativă). Mai mult, un traducător pe deplin competent nu este doar bilingv, ci și bicultural. Milioane de oameni studiază limbi străine, dar nu toți pot fi traducători profesioniști.

Instruirea viitorilor traducători implică utilizarea numeroaselor procedee, strategii și metode de traducere. E.Nida descrie principalele procedee de traducere:

- *procedee tehnice* – a) analiza limbii sursă și a limbii spre traducere; b) studierea minuțioasă a textului limbii sursă înainte de a încerca a-l traduce; c) examinarea aproximărilor semantice și sintactice;
- *procedee organizaționale* – a) reevaluarea constantă a încercării întreprinse; b) contrapunerea cu traducerile disponibile ale aceluiași text realizate de alți traducători și c) verificarea eficacității comunicative a textului prin solicitarea evaluărilor din partea cititorilor limbii țintă referitor la acuratețea și eficiența lui, pentru studierea reacțiilor lor [13, p.7].

Prin urmare, traducătorul trebuie să fie onest și să păstreze informația pe care o posedă, adică să respecte confidențialitatea; să nu spună lucruri care nu au fost spuse sau scrise în textul sursă; să urmărească nivelul său lingvistic și extralingvistic, să-și perfecționeze gradul de calificare, să citească, să se informeze; să se încadreze în viața corporativă (asociativă), să facă parte din diferite asociații profesionale; interpreții trebuie să aibă o ținută impecabilă; interpreții trebuie să fie disponibili pentru călătorii; traducătorul-terminolog trebuie să se documenteze în permanență. De asemenea, sunt cunoscute cel puțin trei *strategii* globale de traducere, aplicate de traducători: traducerea fără întrerupere pentru o durată maxim posibilă; corectarea imediată a erorilor evidente; rezervarea verificării erorilor calitative și stilistice în text pentru faza de redactare.

În cadrul procesului de traducere inevitabile sunt transformările care au loc la diferite niveluri ale limbii: *transformări gramaticale, stilistice, lexicale* [5, p.20]. Transformările de *ordin gramatical* sunt cele mai răspândite și se datorează noncoincidenței sistemelor gramaticale ale diferitor limbi. Transformările pot ține de substantivizarea verbelor, verbalizarea numelor, adverbializarea adjectivelor, adjectivizarea adverbilor. Transformările *stilistice* survin atunci când traducătorul este în căutarea celor mai bune procedee stilistice pentru redarea fidelă a nuanței afective, expresive a textului sursă: traducerea metaforelor, simbolurilor, epitetelor, comparațiilor, metonimiilor etc. Transformările *lexicale* vizează mai ales traducerea sinonimelor, antonimelor, paronimelor etc. Traducerea proverbelor și expresiilor idiomatice este un exemplu de dificultate lexicală extremă. În acest cadru, un fenomen interesant este cel de „prieteni falși”, care se datorează interferenței limbilor, și de confundare a formelor lingvistice [3, p.23-31].

Problemele de traducere pot fi împărțite în probleme *lingvistice* și probleme *culturale*: cele *lingvistice* includ diferențele gramaticale, ambiguitatea lexicală și ambiguitatea sensului; cele *culturale* se referă la caracteristici situaționale diferite, ton diferit sau la modul și maniera discursului [9, p.46-67].

Aceste probleme pot fi, de asemenea, clasificate în șase domenii principale de dificultate în procesul de traducere din română în engleză și viceversa. Acestea sunt: lexic, morfologie, sintaxă, diferențe textuale, diferențe retorice și factorii pragmatici. Un alt nivel de dificultate lingvistică în activitatea de traducere este „*supra-traducerea*” (în cazul în care traducerea oferă mai multe informații decât ceea ce se conține în original), *sub-traducerea* (în cazul în care traducerea oferă mai puține informații decât ceea ce se conține în original) și *intraductibilitatea* (în cazul în care traducerea nu reprezintă informațiile conținute în original). Traducerea terminologiei de specialitate poate fi un alt tip de problemă. O traducere inadecvată a unei lucrări literare poate crea concepții greșite despre original. Acesta este motivul pentru care textele prost traduse denaturează tonul și referințele culturale ale originalului. Și aici apare întrebarea despre posibilul rol al conținutului culturii țintă ca o variabilă motivantă în consolidarea sau ca o piedică în realizarea unei comunicări și, mai important, a obiectivelor lingvistice, culturale ale educației EFL. Contextul poate schimba în întregime sensul unei expresii lingvistice și, în consecință, traducerea acestuia, în cazul în care traducătorul nu acordă atenție corepunzătoare contextului lingvistic, cultural și emoțional [14, p.28-32].

Traducerea este utilizată și la orele de pregătire a viitorilor profesori de LS sau în cadrul studierii LS și nu doar în cadrul formării unui traducător profesionist. Deci, traducerea parțială se datorează faptului că în cadrul activităților de comunicare în procesul de învățare a unei LS profesorul poate forma astfel de abilități lingvistice ale studenților precum așa-zisa ghicire a limbajului, abilitatea de a determina sensul unităților de limbă prin semantizarea contextuală, deci situații de semantizare non-translatoare etc.

Sarcina noastră principală este de a combina armonios exercițiile de traducere cu sarcinile de comunicare, implicând dezvoltarea celor patru abilități principale ale cunoașterii unei limbi străine: citirea, vorbirea, ascultarea și scrierea. Deci, activitățile care vor dezvolta aceste patru abilități de bază prin o varietate largă de sarcini combinate cu elemente de traducere vor constitui metodologia noastră de bază pentru formarea competențelor de traducere. În acest scop, o serie de cercetători recomandă adaptarea manualelor autentice.

Astfel, C. Комова concluzionează că „adaptarea unui curs străin la nevoile elevilor vorbitori de limbă rusă ar trebui să se realizeze astfel încât conținutul lingua-sociocultural al unui manual străin să fie supus înțelegerii de către studenți, folosind limba lor maternă și bazată pe imaginea lingvistică nativă a lumii, adică învățată în procesul de dialog al culturilor” [apud 10, p.63]. Sarcina noastră de bază constă în a realiza acest obiectiv pentru studenții vorbitori de limbă română.

Conținutul unui manual străin poate fi înțeles și învățat numai după traducerea textelor, atunci când studenții știu exact ce înseamnă un anumit cuvânt sau o expresie. Chiar dacă studentul înțelege conținutul sau frazele individuale, cuvintele, el întotdeauna necesită o definiție precisă în limba sa maternă și, în acest scop, se îndreaptă, în mod conștient sau inconștient, spre dicționar sau către profesor. Pentru a crea condiții didactice pentru dialogul culturilor și formarea competenței bilingve a studenților, se propune de a folosi „decodarea conținutului gândirii din limba maternă într-o limbă străină ca mod de a forma un sistem de vorbire într-o limbă străină” [10, p.28].

Pentru pregătirea calitativă a unui specialist capabil să traducă textele, este necesar să se formeze competențe de traducere, adică să se formeze capacitatea de a găsi corespondențe între două limbi. Fără traducere este imposibil să se predea terminologia, care este o componentă importantă a CT [13, p.51]. Spre exemplu, când introducem terminologia fără traducere, doar bazată pe presupuneri sau explicații, fiecare student va traduce termenii în felul său, ceea ce este inacceptabil. Deci, ce este un termen? Un termen este un cuvânt sau o expresie care desemnează cu precizie un concept utilizat în știință, tehnologie și artă. Spre deosebire de cuvintele obișnuite, care sunt adesea ambigue, termenii sunt, de regulă, neechivoci, nu au nicio expresie [15].

În procesul traducerii, traducătorul se află sub influența lingvistică a originalului, uneori atât de puternică, încât chiar și atunci când limba în care traduce e limba lui maternă el poate strecura, involuntar, în traducere, elemente lexicale, gramaticale sau stilistice proprii limbii sursă. Traducătorul, pe măsură ce se concentrează asupra originalului, pierde siguranța în mânuirea celei de-a doua limbi. Și, la un moment dat, anumite cuvinte și, mai ales, expresii sau construcții gramaticale din original încep să-i pară firești și în limba în care traduce [6, p.142].

De aceea, ar trebui ca orice traducător, după un interval oarecare de lucru asupra traducerii, să-și recitească lucrarea. Un traducător experimentat, la recitarea ei, cu siguranță, va găsi greșeli. Anume în acest context, E.Nida afirmă că „traducerea din limbi înrudite între ele ascunde foarte multe primejdii pentru traducători”. De multe ori, asemănarea dintre limbi ușurează, în principiu, procesul de traducere, dar, de cele mai multe ori, aceste asemănări, după cum s-a văzut, îl fac pe traducător să comită astfel de greșeli (fenomenul menționat mai sus – *prieteni falși*), spre exemplu – în limba engleză : *miner* = 1. *muncitor care lucrează în mină*; 2. *militar, căutător de mine, specialist în mine*. În limba română are doar un sens referitor la acest termen: *miner* = *muncitor calificat care lucrează într-o mină*. Prin urmare, omonimia este sursă de greșeli la traducere. La traducere se confundă unitățile lexicale cu omonimele lor. Acestea sunt greșelile generate de noțiunea „falși prieteni”. Pentru evitarea problemelor de acest gen, în cadrul derulării procesului de traducere se va ține cont de niște prescripții – *norme*, care vor regla acest proces [13, p.9]. E.Nida formulează cele trei *norme* procesuale, după cum urmează: *norma de încredere*, postulează că un traducător trebuie să se comporte în așa fel, încât să manifeste loialitate pentru toate părțile implicate în activitate; *norma de comunicare* se referă la necesitatea ca un traducător să optimizeze comunicarea, după cum o cere situația de comunicare, între toate părțile implicate. Aceasta este o normă socială, care scoate în prim-plan rolul traducătorului ca expert în comunicare și mediator cultural; *norma de relație* îl face pe traducător să acționeze astfel încât să existe o relație de similitudine optimă între textul sursă și textul țintă [13, p.87].

Aceste norme, după părerea noastră, ar putea conține și astfel de aspecte ca etica și bunul simț, asumarea răspunderii, care, la fel, reglează derularea favorabilă a procesului de traducere. Deseori traducerea e considerată o operație de schimbare a codului. Dar ea mai presupune și o interpretare. Traducătorul se concentrează asupra analizei textului, interpretarea fiind baza analizei efectuate în vederea traducerii. Deci, traducerea nu este o simplă schimbare de cod, dar, în corelație cu interpretarea, presupune comunicarea sensului mesajului original.

La traducere se iau în considerare atât forma, cât și funcția retorică. Valorile elementelor componente ale unui text, în dependență de tipul de text, pot fi: aserțiunea (pentru textele expositive și descriptive), stabilirea, atribuirea de caracteristici (pentru textele descriptive), precum și redarea etapelor unui procedeu (pentru textele de tip instructiv). În ceea ce privește *contextul*, e de menționat că el este definit ca un complex de convingeri și presupuneri construite de interlocutor pentru interpretarea unui mesaj în baza capacităților sale de percepție, în baza cunoștințelor stocate în memoria sa sau interpretării lor anterioare. Cele trei dimensiuni ale contextului sunt: dimensiunea comunicativă; dimensiunea pragmatică; dimensiunea semiotică [16, p.178]. Traducerea se află în strânsă legătură cu dezvoltarea culturii, literaturii, este un element de studiu al lingvisticii, care presupune multe idei și accepții interesante. La fel se prezintă și dezvoltarea traducerii în arealul românesc. Procesul de predare și învățare a limbilor străine, având ca obiectiv central comunicarea, vizează un conținut integrativ format din trei dimensiuni: cunoașterea limbii și a culturii țintă (dimensiunea cognitivă), comportamentul față de cultura țintă (dimensiunea afectivă), competența de comunicare (dimensiunea pragmatică), esențială în acest sens fiind competența interculturală. Formarea competențelor specifice unui vorbitor intercultural presupune o altă abordare a didacticii limbilor străine, atenția îndreptându-se în mod deosebit spre autenticitate și experiență, și un program de formare inițială a traducătorilor care să includă dimensiuni mai sus menționate [17]. Procesul de predare și învățare a limbilor străine este un dialog intercultural, prin care se învață existența în diversitate.

Traducerea este o modalitate eficientă de semantizare a vocabularului și de înțelegere a conținutului textelor autentice, deoarece permite reducerea timpului petrecut pentru semantizarea vocabularului. Ca rezultat, aceasta contribuie la îmbogățirea cunoștințelor lexico-gramaticale, de ortosintaxă și deci contribuie la dezvoltarea competenței comunicative, care, la rândul său, este un element în cadrul competențelor de traducere.

Concluzii

Considerăm că importanța folosirii traducerii în sala de clasă nu este pusă la îndoială, deoarece nicio lecție nu poate fi completă fără o traducere parțială a fragmentelor de text sau ale altor momente situaționale, când este aplicată traducerea.

În opinia noastră, folosirea traducerii la orele de LS ajută la completarea vocabularului și a rezervei frazeologice a studenților nu doar a unei limbi străine (engleză), ci și a unei alte limbi străine și native.

Traducerea este un tip de activitate de vorbire sintetic, receptiv, productiv și contribuie la formarea abilităților de a efectua analiza pre-țiașională a textului în termeni de gramatică, vocabular și sintaxă, iar aceste abilități vor fi utile studenților pentru a traduce cu exactitate materiale orientate profesional în limba română sau în limba engleză.

Referințe:

1. NORD, C. *Translating as a Purposeful Activity. Functionalist Approaches Explained*. Manchester: St Jerome Publishing, 2007, cop. 1997. 265 p. ISBN 978-1900650-02-1
2. DUFF, A. *Resource Books for Teachers – Translation*. Oxford: Oxford University Press, 1996. 307 p. ISBN-13: 978-0194371049
3. NEUBERT, A. *Discourse Analysis of Translation*. John Benjamins Publishing Company, 1983. 91 p.
4. BENJAMIN, W. *The Task of the Translator*. New York: Longman, 1999, p.207-222. ISSN 0835-8443 1708-2188
5. NEWMARK, P. *Approaches to Translation*. Oxford: Pergamon Press, 1981. 175 p. ISBN-7-81080-118-X
6. SOLHY, A. *A suggested programme for developing some basic translation skills of English majors and its effects on their attitudes towards translation: abstracts of doct. habilitate thesis in linguistics*. South Valley University Qena Faculty of Education, 2004. 194 p.
7. ALI, K. *Some Aspects of the translation of political language between English and Arabic: abstracts of doct. habilitate thesis in linguistics*. SOAS, University of London, 1991. 315 p. [Accesat: 12.10.2015] Disponibil: <https://www.soas.ac.uk/linguistics/programmes/phd/ling/>

8. ЗИМНЯЯ, И.А. Ключевые компетенции новая парадигма результата образования. В: *Теория инновационной и экспериментальной деятельности*. Высшее образование сегодня, 2003, №5, с.34-42. [Accesat: 07.07.2019] Disponibil: <https://cyberleninka.ru/article/v/klyuchevye-kompetentsii-novaya-paradigma-rezultata-obrazovaniya>
9. BAKER, M. *In other words, a course book on translation*. London: Routledge, Taylor and Francis Group, 2001. 301 p. ISBN 0 -415-03085-4
10. АБДУЛАХИТОВ, Р.Ш. *Технология формирования основ переводческой компетенции у студентов неязыкового вуза с использованием открытых электронных ресурсов (На базе дисциплины «Иностранный язык»): Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук*. Санкт-Петербург, 2017. 272 с.
11. ЧЕБОТАРЕВ, П.Г. *Перевод как средство и предмет обучения: Научно-методическое пособие*. Москва: Высшая школа, 2006. 320 с. ISBN 5-06-005093-9
12. ШЕВНИН, А.Б. Жанрово-стилевая компетенция переводчика. В: *Индустрия перевода и информационное обеспечение внешнеэкономической деятельности предприятий: Материалы II Международной научно практической конференции*. Пермь, 2008, с.124-133. ISSN 5-8822-2241
13. NIDA, E., TABER, C. *The Theory and Practice of Translation*. Leiden: 2003. 216 p. ISBN 90-04-13281-3
14. UNGUREANU, V. *Teoria traducerii*. Bălți, 2013. 120 p. [Accesat: 12.02.2015]. Disponibil: <http://tinread.usarb.md:8888/tinread/fulltext/ungureanu/traducere.pdf>
15. Словари и энциклопедии на Академике <http://dic.academic.ru/dic.nsf/lingvistic>
16. NORD, Ch. Training Functional Translators. En: *Cadernos de traducao*. N.p., 2000. Web. 20 Sept. 2010, p.28-46. ISSN 2175-7968
17. BEEBY, A., *Evaluating the development of translation competence. Developing Translation Competence*. Amsterdam: John Benjamins publishing company, 2000, p.185-198 [Accesat: 12.10.2015] Disponibil: <http://www3.uji.es/~aferna/EA0921/3b-Translation-competence-model.pdf>

Date despre autor:

Oxana GOLUBOVSKI, lector universitar, Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.

E-mail: golubovschi@mail.ru

ORCID: 00034759-171X

Prezentat la 12.03.2020